

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Groningen Airport Eelde
T.a.v. M. de Groot
Postbus 50 9765 ZH Paterswolde

Bestuurskern

Dir Duurzame Leefomg & Circ
Economie
Leefomgeving

Rijswijk

Contactpersoon

B. Barten
Senior Beleidsmedewerker

M +31(0)6-21649676
bart.barten@minienw.nl

Datum: 17 april 2023

Kenmerk

IENW/BSK-2023/91186

Datum 17 april 2023
Betreft Aandachtspunten mer-beoordeling Groningen Airport
Eelde

Geachte mevrouw De Groot,

U heeft op 27 december 2022 een brief gestuurd waarin u aan geeft welke inhoudelijke aandachtspunten onderdeel zullen worden van een complete en volwaardige aanvraag voor een nieuw luchthavenbesluit. In aanvulling daarop heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat als bevoegd gezag voor de milieueffectrapportage (zie onder) aandachtspunten voor de aanvraag.

Deze aandachtspunten hebben betrekking op de informatie die nodig is om te beoordelen of er mogelijk aanzienlijke gevolgen zijn van de voorgenomen activiteit die in het luchthavenbesluit wordt vastgelegd (m.e.r.-beoordeling).

Voor het doorlopen van de m.e.r.-procedure ter voorbereiding op het luchthavenbesluit is binnen het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een functiescheiding aangebracht. Dit is een functiescheiding in een adviserende rol richting de initiatiefnemer voor het MER (ingevuld door DG Luchtvaart en Maritiem: DGLM) en de rol van bevoegd gezag (ingevuld door DG Milieu en Internationaal: DGMI).

Namens de minister van Infrastructuur en Waterstaat

Met vriendelijke groet,

De directeur-generaal Milieu en Internationaal,

Afke van Rijn

Aandachtspunten m.e.r.-beoordelingsnotitie Groningen- Airport Eelde

Doel en inhoudsvereisten van de notitie:

Doel

De notitie moet voldoende informatie bevatten voor het bevoegd gezag zodat zij kan toetsen of er bij het luchthavenbesluit aanzienlijke milieueffecten kunnen optreden.

Er zijn 2 uitkomsten mogelijk:

- Aanzienlijke milieueffecten zijn niet uitgesloten: er is een m.e.r.-plicht en er moet een milieueffectrapport (MER) worden gemaakt.
- Aanzienlijke milieueffecten zijn uitgesloten: er is geen m.e.r.-plicht en er hoeft geen MER te worden gemaakt.

Inhoudsvereisten van de notitie

Eisen in bijlage III bij de m.e.r.-richtlijn

De m.e.r.-beoordelingsnotitie is vormvrij, maar er zijn wel eisen aan de inhoud. Deze eisen in bijlage III bij de m.e.r.-richtlijn zijn omgezet naar artikel 7.16 lid 2 van de Wet milieubeheer.

Een mededeling moet een beschrijving bevatten van:

1. de kenmerken van het project en de locatie;
  - de activiteiten Groningen Airport Eelde als voornemen heeft,
  - de kenmerken van dat voornemen en;
  - de kenmerken van de locatie en van de omgeving van de luchthaven;
2. de mogelijk aanzienlijke milieueffecten van het voornemen, waaronder;
  - de mogelijk aanzienlijke effecten door verwachte residuen, emissies en productie van afvalstoffen en het gebruik van natuurlijke hulpbronnen.
3. kenmerken en mitigerende maatregelen die milieugevolgen beperken

1. Kenmerken van het voornemen en de locatie

Kenmerken van het voornemen

Doelstelling en scenario's

Beschrijf het doel van de voorgenomen ontwikkeling en welke verkenningen, scenario analyses en uiteindelijke strategie daar aan ten grondslag liggen. Deze informatie is van belang om vervolgens de te verwachten effecten te bepalen van de activiteiten die in het luchthavenbesluit mogelijk gemaakt worden. Ga daarbij in ieder geval uit van een worst case scenario met betrekking tot de milieueffecten.

Bestuurskern

Dir Duurzame Leefomg & Circ
Economie
Leefomgeving

Rijswijk

Contactpersoon

B. Barten
Senior Beleidsmedewerker

M +31(0)6-21649676
bart.barten@minienw.nl

Datum: 17 april 2023

Kenmerk

IENW/BSK-2023/91186

Voorgenomen activiteiten

In uw brief van 27 december 2022 (kenmerk MG/22.DIR.050) geeft u aan dat er op de verschillende onderdelen van de luchthaven wijzigingen zullen plaatsvinden ten opzichte van de bestaande situatie. Beschrijf welke ontwikkelingen op de volgende onderdelen precies mogelijk gemaakt worden met de voorgenomen activiteiten waardoor een luchthavenbesluit wordt aangevraagd:

- *General aviation*. De kleine luchtvaart blijft zich ontwikkelen, maar er wordt geen sterke groei verwacht.
- *Handelsverkeer*. Een beperkte groei van passagiers tot 50.000 passagier voor lijnvluchten en 242.686 passagiers voor chartervluchten.
- *Openingstijden*. Een verruiming van de openingstijden (06:00 i.p.v. 6:30 en 24:00 i.p.v. 23:00 uur voor landend verkeer), tenzij er grote bezwaren volgen uit onderzoeken en consulatie van de Commissie regionaal overleg, omwonenden en aandeelhouders.
- *Business jets*. De bouw van een hangaar voor een bedrijf met twee business jets.
- *Luchtvracht*. Een mogelijk beperkte groei van de luchtvracht ten opzichte van de huidige situatie.

Geef in de notitie aan welke voorgenomen activiteiten verder met het aangevraagde luchthavenbesluit mogelijk gemaakt worden of een mogelijk onderdeel uitmaken van de operatie van de luchthaven. Een voorbeeld daarvan is het participatietraject met de omgeving over de ontwikkeling van Business Park Bravo, een nieuw bedrijventerrein dat de exploitatie en duurzame ontwikkeling van de luchthaven dient te versterken. Onderdeel daarvan is de ontwikkeling van de vracht-infrastructuur op de grond, zoals een eerste-linie loods.

Kenmerken van de locatie

Beschrijf welke ontwikkelingen in de omgeving van de luchthaven plaatsvinden die mogelijk in cumulatie de voorgenomen activiteiten aanzienlijke effecten kunnen hebben. Beschrijf ook de ligging van woonkernen (geluid, externe veiligheid, luchtkwaliteit), stiltegebieden (geluid), natuurgebieden (geluid en stikstofdepositie) en industriële gebieden waar gevaarlijke stoffen worden opgeslagen (externe veiligheid). Presenteer ook de gebieden met specifieke ruimtelijke opgaven, bijvoorbeeld gebieden waar woningbouw is voorzien, en de belangrijke recreatiegebieden. Bovenstaande is van belang voor een goed begrip van bijvoorbeeld de berekende geluidbelasting.

Nationale, provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies en sectorale plannen bevatten informatie over de grote ruimtelijke en milieuoopgaven waar het rijk, de provincie en de gemeenten momenteel voor staan. In de NOVI staan bijvoorbeeld als opgaven genoemd: het bevorderen van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving, het zorgdragen voor een woningvoorraad die aansluit op de woonbehoefte, en het verbeteren en beschermen van de biodiversiteit en natuurlijke kwaliteiten.

Ook in de omgevingsvisie Groningen zijn diverse ruimtelijke en milieuoopgaven aangegeven, waaronder de kwaliteit van het natuur- en cultuurhistorisch landschap, duurzame landbouw, de vrijetijdseconomie en de sociaal-economische vitaliteit en leefbaarheid van de dorpen in het landelijk gebied. In

Bestuurskern

Dir Duurzame Leefomg & Circ
Economie
Leefomgeving

Rijswijk

Contactpersoon

B. Barten
Senior Beleidsmedewerker

M +31(0)6-21649676
bart.barten@minienw.nl

Datum: 17 april 2023

Kenmerk

IENW/BSK-2023/91186

de Omgevingsvisie Drenthe 2022 wordt de ambitie van Groningen Airport Eelde benadrukt:

- De luchthaven ontwikkelt zich tot duurzame, groene luchthaven;
- De luchthaven wordt voorloper bij het ontwikkelen en toepassen van duurzame innovaties in de luchtvaart, zoals emissieloos transport.

Geef aan waar de voorgenomen activiteiten waarvoor een luchthavenbesluit wordt aangevraagd een bijdrage levert aan het realiseren van, of ruimte maakt voor nationale, provinciale en gemeentelijke opgaven.

Bestuurskern

Dir Duurzame Leefomg & Circ
Economie
Leefomgeving

Rijswijk

Contactpersoon

B. Barten
Senior Beleidsmedewerker

M +31(0)6-21649676
bart.barten@minienw.nl

Datum: 17 april 2023

Kenmerk

IENW/BSK-2023/91186

2. Kenmerken van de potentiële effecten van het voornemen

Referentiesituatie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied. Beschrijf ook de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten op het gebied van geluidhinder, externe veiligheid, luchtkwaliteit, natuur, wegverkeer, klimaat en gezondheid. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige milieutoestand als er geen luchthavenbesluit komt en de bestaande omzettingsregeling van kracht blijft. Het betreft dus het huidig vigerend regulerend stelsel en de ontwikkelingen waarover met zekerheid is besloten. Dit kunnen bijvoorbeeld vergunde woningbouwprojecten in omliggende gemeenten zijn. Ook ontwikkelingen in de luchtvaart die onafhankelijk zijn van het project, zoals bijvoorbeeld de standaard vlootvernieuwing, maken onderdeel uit van de autonome ontwikkeling.

Referentiesituatie voor Natura 2000-gebieden

De publiekrechtelijke beperkingen zoals opgenomen in de huidige vergunning op basis van de Wet natuurbescherming (Wnb-vergunning) Groningen Airport Eelde is bepalend voor hetgeen is toegestaan in de referentiesituatie. Beschrijf de mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van de voorgenomen activiteiten in vergelijk met deze referentiesituatie.

Potentiële milieugevolgen algemeen

Aanzienlijke milieugevolgen

Het doel van de m.e.r.-beoordelingsnotitie is om eventuele aanzienlijke milieugevolgen in beeld te brengen. De lijst met aandachtspunten voor potentiële milieugevolgen die hieronder wordt gepresenteerd is geen alomvattende lijst. Ook zijn niet alle aandachtspunten even relevant voor Groningen Airport Eelde. De lijst moet daarom eerder gezien worden als een hulpmiddel voor de initiatiefnemer.

Kwalitatieve of kwantitatieve effectbeschrijving en beoordeling van de milieugevolgen

Beoordeel de milieugevolgen kwalitatief wanneer dit kan en kwantitatief waar dit moet. Wanneer met een kwalitatieve beoordeling aangetoond kan worden dat er geen effecten of een verbetering is ten opzichte van de referentie situatie dan hoeven er voor de m.e.r.-beoordeling geen berekening gedaan worden.

In alle andere gevallen wanneer milieugevolgen niet met zekerheid uitgesloten kunnen worden is het raadzaam om de effecten zo veel mogelijk kwantitatief in beeld te brengen. Ook de wettelijk vereiste effecten die onderdeel worden van het luchthavenbesluit en daaraan gekoppelde vergunningen vereisen kwantitatieve berekeningen. Milieugevolgen waarvoor wettelijke grenswaarden (zullen) gelden zijn geluidhinder, externe veiligheid en luchtkwaliteit (PM_{2,5}, VOS) en natuur (stikstofdepositie).

Cumulatie van milieugevolgen

Houd bij de bepaling van de milieugevolgen rekening met cumulatie door gevolgen van andere plannen en projecten. Dit is niet alleen relevant voor milieuaspecten waarvoor cumulatieve grens- en advieswaarden zijn gedefinieerd, zoals bij de concentratie van schadelijke stoffen in de lucht, maar ook voor andere milieuaspecten waarbij sprake is van cumulatie, zoals bij de geluidbelasting of natuurschade.

Geografische presentatie van de effecten

Geef via een geografische presentatie inzicht in de ruimtelijke verdeling van de milieueffecten.

Potentiële milieugevolgen overzicht

Gevolgen voor de gezondheid, de milieukwaliteit en de natuur

Geluidhinder en stiltegebieden

- Breng de totale geluidbelasting in kaart. Bepaal daartoe het aantal ernstig gehinderden en het aantal en de ligging van woningen en andere gevoelige objecten per geluidklasse van bijv. 5 dB(A) vanaf 45 dB(A) Lden. Maak verschuivingen ten opzichte van de referentie inzichtelijk, bijv. op basis van verschilkaarten en/of door verschuivingen in aantallen ernstig gehinderden per klasse in tabelvorm te presenteren.
- Geef voor de nachtelijke geluidbelasting het aantal slaapverstoorden en de ligging van woningen en andere gevoelige objecten per geluidklasse van bijv. 5 dB(A) vanaf 40 dB(A) Lnight. Maak verschuivingen ten opzichte van de referentie inzichtelijk, bijv. op basis van verschilkaarten en/of door verschuivingen in aantallen slaapverstoorden per klasse in tabelvorm te presenteren.
- Maak voor het bepalen van de geluidbelasting gebruik van de implementatie van Doc29 zoals ontwikkeld voor de regionale luchthavens, aangevuld met het NORAH-model voor helikoptergeluid. Maak een vergelijking tussen de resultaten behaald met Doc29/NORAH en NRM. Dit zal voor de omgeving inzichtelijk maken hoe de contouren door het gebruik van de nieuwe methodes veranderen.
- Breng in kaart wat de gezamenlijke geluidbelasting is van het maatschappelijk vliegtuigverkeer en het overige vliegtuigverkeer. Breng daarnaast ook de afzonderlijke bijdragen van deze twee types verkeer in beeld.

Bestuurskern

Dir Duurzame Leefomg & Circ
Economie
Leefomgeving

Rijswijk

Contactpersoon

B. Barten
Senior Beleidsmedewerker

M +31(0)6-21649676

bart.barten@minienw.nl

Datum: 17 april 2023

Kenmerk

IENW/BSK-2023/91186

Externe veiligheid¹

- Breng voor het aspect externe veiligheid in kaart: ligging PR 10⁻⁵ en 10⁻⁶ contour + oppervlakte, aantal woningen, andere (beperkt) kwetsbare objecten en risicovolle inrichtingen binnen de contouren.
- De PR-contouren van 10⁻⁷ en 10⁻⁸.
- Het groepsrisico binnen de 10⁻⁸ PR-contour.
- Het Totaal Risico Gewicht (TRG) in ton per jaar.
- Industrieën met een grote hoeveelheid gevaarlijke stoffen binnen de 10⁻⁸ PR-contour.
- Het externe veiligheidsrisico als gevolg van de aanvoer en opslag van vliegtuigbrandstof.

Luchtkwaliteit en klimaat

- Zorg voor consistentie tussen de luchtkwaliteit- en stikstofdepositieberekeningen. Maak gebruik van de nationale emissiedatabase². Geef aan wat de gevolgen zijn voor de concentraties in de lucht van de stoffen PM10, PM2.5, NO2, elementair koolstof (EC), ultrafijn stof (UFP)³ en eventueel SO2. Beschrijf de emissies voor NO_x, SO_x, CO₂, VOS, CO en potentieel zeer zorgwekkende stoffen (pZZS)^{4, 5}.
- Werk mitigerende maatregelen uit waarmee de gezondheidsrisico's door blootstelling aan NO₂, PM₁₀, PM_{2,5}, UFP, EC en ZZS gereduceerd kunnen worden en hoe effectief die maatregelen zijn.
- Voor het broeikasgas CO₂ is van belang dat voor het vliegverkeer dat vanaf Nederlandse luchthavens vertrekt de totale emissies over het gehele traject in beeld worden gebracht.
- Beschrijf wat de meest recente inzichten zijn over de klimaatveranderingseffecten van niet-CO₂-emissies door luchtvaartactiviteiten en welke onzekerheden nog resteren.
- Geef een overzicht van de belangrijkste bronnen van geurstoffen op de luchthaven bevinden. Denk daarbij in ieder geval aan het starten en proefdraaien van straalmotoren, het gebruik van hulpmotoren en tanken. Presenteer de ligging van de 98-percentiel en 99,99 percentiel geurcontouren door de luchthaven. Presenteer de aanwezige woningen binnen deze geurcontouren en geef een indicatie van aantallen blootgestelden. Breng de mogelijke cumulatie van geurbelasting door andere bronnen zoals veehouderijen in beeld. Geef aan of er sprake is van geurhinder.

Natuur

- Beschrijf de effecten van het voornemen op stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden met de meest recente versie van AERIUS en vergelijk deze met de ruimte die in de Wnb-vergunning is vastgelegd.

Bestuurskern

Dir Duurzame Leefomg & Circ
Economie
Leefomgeving

Rijswijk

Contactpersoon

B. Barten
Senior Beleidsmedewerker

M +31(0)6-21649676
bart.barten@minienw.nl

Datum: 17 april 2023

Kenmerk

IENW/BSK-2023/91186

¹ Raadpleeg hiervoor de herziene ongevalkansen voor burgerluchtvaart: [Herziene ongevalkansen burgerluchtvaart | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

² <https://iplo.nl/thema/lucht/vaststellen-luchtkwaliteit/hulpmiddelen/emissiedatabase-luchtvaart/>

³ Betrek daarbij de resultaten van RIVM-onderzoek naar de gevolgen van ultrafijn stof in de omgeving van Schiphol. De Commissie wijst er op dat het RIVM-rekenmodel voor het berekenen van de concentraties van ultrafijn stof van vliegtuigen recent is verijnd. Zie: <https://www.rivm.nl/nieuws/nieuwe-inzichten-voor-berekening-van-ultrafijn-stof-van-vliegtuigen-in-omgeving-schiphol>.

⁴Bijv. koolmonoxide, benzeen, lood, naftaleen, arseen, cadmium, nikkel en benzo-a-pyreen en NMVOS.

⁵ <https://www.commissiener.nl/documenten/00000484.pdf>

- Geef aan welke storingsfactoren op beschermde soorten worden onderzocht en zo nodig wat de effecten zijn. Besteed daarbij aandacht aan cumulatie met andere storingsfactoren.
- Bepaal de effecten op soorten aan de hand van de meest recente inventarisaties.

Gevolgen voor het ruimtegebruik en de ruimtelijke ordening

- Breng de vliegroutes, -hoogtes en frequenties in beeld. Geef via een geografische presentatie inzicht in de regionale verdeling van de bijbehorende milieubelasting en relateer deze belasting aan de ligging van woonkernen (geluid, externe veiligheid, luchtkwaliteit), stiltegebieden (geluid), natuurgebieden (geluid en stikstofdepositie) en industriële gebieden waar gevaarlijke stoffen worden opgeslagen (externe veiligheid).
- Bepaal voor een aantal hotspots of gebieden binnen een aantal representatieve stedelijke en landelijke locaties en de representatieve piekbelasting van het vliegverkeer als gevolg van de voorgenomen activiteit.
- Geef daarbij aanvullend aan het aantal maal dat passages een piekniveau boven 60 en 70 dB(A) veroorzaken (Number Above: NA60 en NA70).
- Bepaal voor diezelfde locaties de jaargemiddelde belasting van andere geluidbronnen op basis van de Europese geluidkaarten.
- Bereken het gecumuleerde geluid, opgeteld met een correctie voor de verschillen in hinderlijkheid. Bepaal daarbij de hinderlijkheid van luchtvaartgeluid conform het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012. Er spelen ook ontwikkelingen in de Programmatische Aanpak van het Meten van Vliegtuiggeluid (PAMV) over de dosis-effectrelatie. Betrek de meest recente dosis-effectrelatie in de mer-beoordelingsnotitie wanneer hierover wetenschappelijke consensus is bereikt. Beoordeel vervolgens de cumulatieve gevolgen van de verschillende bronnen voor de gezondheid (hinder).

Bestuurskern

Dir Duurzame Leefomg & Circ
Economie
Leefomgeving

Rijswijk

Contactpersoon

B. Barten
Senior Beleidsmedewerker

M +31(0)6-21649676
bart.barten@minienw.nl

Datum: 17 april 2023

Kenmerk

IENW/BSK-2023/91186

3. Kenmerken en mitigerende maatregelen die milieugevolgen beperken

Beschrijf kenmerken en maatregelen waarmee aanzienlijke milieueffecten kunnen worden beperkt of voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan maatregelen zoals het elektrificeren van grondoperaties waardoor emissies van bijvoorbeeld fijnstof of NO₂ verminderd kunnen worden. Voor al deze kenmerken en maatregelen moet in de mer-beoordelingsnotitie worden aangetoond dat:

- deze realiseerbaar zijn voor de gevolgen voor het milieu optreden;
- deze voldoende effectief zijn om de milieugevolgen te kunnen voorkomen of mitigeren.

De effectiviteit van deze maatregelen moet onderbouwd zijn op basis van de huidige meest actuele kennis en eventuele bestaande praktijk. Elektrisch vliegen is een voorbeeld van een kenmerk dat in potentie aanzienlijk milieueffecten kan voorkomen. Toch kan elektrisch vliegen nog niet ingezet worden als kenmerk of mitigerende maatregel omdat de effectiviteit van deze technologie nog onzeker is.